

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
Διεύθυνση Αναπτυξιακών Νόμων
Τμήμα Νομικής Υποστήριξης και
Ενημέρωσης Επενδυτών

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα, 08-07-2020

Αριθ. Πρωτ. : 71498 - 08-07-2020

Ταχ. Δ/ση : Νίκης 5-7 Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας : 10180
Πληροφορίες : Μ. Ξενιτίδου
Τηλέφωνο : 210 333 2254
Fax : 210 333 2264
Email : m.xenitidou@mnec.gr

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

Η ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΝΝΑΒΗΣ ΩΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4399/2016.

I. Ισχύον Θεσμικό Πλαίσιο

α. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 38 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣυνθΕΕ) :

«Άρθρο 38 (πρώην άρθρο 32 της ΣΕΚ)

1. Η Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει κοινή γεωργική και αλιευτική πολιτική. Η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει τη γεωργία, την αλιεία και το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων. **Ως γεωργικά προϊόντα νοούνται τα προϊόντα του εδάφους, της κτηνοτροφίας και της αλιείας, καθώς και τα προϊόντα πρώτης μεταποίησης τα οποία έχουν άμεση σχέση με αυτά.** Οι αναφορές στην κοινή γεωργική πολιτική ή τη γεωργία και η χρήση του όρου «γεωργικός» νοούνται ως συμπεριλαμβάνουσες την αλιεία, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του εν λόγω τομέα. 2. Εκτός αντιθέτων διατάξεων των άρθρων 39 μέχρι και 44, οι κανόνες που προβλέπονται για την εγκαθίδρυση ή τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς εφαρμόζονται στα γεωργικά προϊόντα. 3. **Τα προϊόντα, τα οποία υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 39 μέχρι και 44, απαριθούνται στον πίνακα του Παραρτήματος I.**

4. Η λειτουργία και η ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς για τα γεωργικά προϊόντα πρέπει να συνοδεύονται από τη θέσπιση κοινής γεωργικής πολιτικής».

Ειδικότερα, στο εν λόγω **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι** της Συνθήκης, στο χωρίον «Κλάση της ονοματολογίας των Βρυξελλών», Κεφάλαιο 57, Κωδικός 57.01 περιλαμβάνεται η **«Κάνναβις (Cannabis, sativa) ακατέργαστος, μουσκευμένη, αποφλοιωμένη, κτενισμένη ή άλλως κατειργασμένη, αλλά μη νηματοποιημένη. Στυπία και απορρίμματα καννάβευς (περιλαμβανομένων και των προερχομένων εκ της ξάνσεως νημάτων, υφασμάτων ή ρακών)».**

β. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 7 του ν. 4399/2016 :

«6. α. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται ειδικοί όροι, προϋποθέσεις, προδιαγραφές και περιορισμοί **για την υπαγωγή στα καθεστώτα ενισχύσεων του παρόντος επενδυτικών σχεδίων στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων**, όπως αυτός ορίζεται στα σημεία 8 και 10 του άρθρου 2 Γ.Α.Κ.. Η ως άνω κοινή υπουργική απόφαση ρυθμίζει αποκλειστικά τις περιπτώσεις, στις οποίες η ενίσχυση του επενδυτικού σχεδίου καθορίζεται με βάση τις επιλέξιμες δαπάνες του σχεδίου ή το μισθολογικό κόστος των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου και όχι: α) με βάση την τιμή ή την ποσότητα των εν λόγω προϊόντων που αγοράζονται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις ή β) όταν η ενίσχυση συνοδεύεται από την υποχρέωση της απόδοσής της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς (άρθρο 1 παρ. 3 περ. γ` Γ.Α.Κ.)».

Κατ' εξουσιοδότηση της ως άνω διάταξης εξεδόθη η υπ' αριθμ. **108621/17.10.2016 κοινή υπουργική απόφαση** των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 1 αυτής:

«1. Με τον όρο «γεωργικά προϊόντα» νοούνται τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της συνθήκης εξαιρουμένων των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. (Άρθρο 2 σημείο 11 του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 651/2014 της επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014).

2. Με τον όρο «μεταποίηση γεωργικών προϊόντων» νοείται κάθε επέμβαση επί γεωργικού προϊόντος **από την οποία προκύπτει επίσης γεωργικό προϊόν**, με εξαίρεση τις εργασίες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης που είναι απαραίτητες για την προετοιμασία προϊόντος ζωτικής ή φυτικής

προέλευσης για την πρώτη του πώληση (άρθρο 2 σημείο 10 του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014)».

Επίσης σύμφωνα με την περίπτωση κ της παραγράφου 2 του άρθρου 2 αυτής : «2. Μπορούν να υπαχθούν σε καθεστώτα ενισχύσεων του Ν. 4399/2016, επενδυτικά σχέδια του τομέα της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, όπως αυτός ορίζεται στο σημείο 10 του άρθρου 2 Γ.Α.Κ., αποκλειστικά στις περιπτώσεις στις οποίες η ενίσχυση του επενδυτικού σχεδίου καθορίζεται με βάση τις επιλέξιμες δαπάνες του σχεδίου, τα οποία αφορούν συγκεκριμένα σε: α. Κρέας – πουλερικά – κουνέλια ..... κ. επεξεργασία λιναριού και βιομηχανικής κάνναβης».

γ. Από τα ανωτέρω προκύπτει, κατ' αρχάς, πως στο άρθρο 38 της Συνθήκης, όπου καθορίζονται τα «Γεωργικά Προϊόντα», ως «**Γεωργικά Προϊόντα**» θεωρούνται, εκτός από τα προϊόντα της πρωτογενούς παραγωγής, **και ένας μεγάλος αριθμός μεταποιημένων προϊόντων της πρωτογενούς παραγωγής καθώς και η επεξεργασία/μεταποίηση αρκετών προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής** (που προφανώς έχουν τεθεί για λόγους που άπτονται της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής).

Στην συνέχεια στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι στον οποίο παραπέμπει το άρθρο 38 της Συνθήκης για την Ε.Ε., παρατίθεται ένας κατάλογος γεωργικών προϊόντων με την περιγραφή τους, όπου περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, **η μεταποίηση-επεξεργασία της κάνναβης με οποιονδήποτε τρόπο** (πλην των εξαιρέσεων που ορίζονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ) – **χωρίς μάλιστα διαχωρισμό της σε «βιομηχανική» και «φαρμακευτική» κάνναβη** [δεδομένου ότι οι διάφορες ποικιλίες κάνναβης ανήκουν στο ίδιο φυτό «Cannabis, sativa» και διαφέρει μόνο η περιεκτικότητα (κάτω ή άνω του 0,2%) σε τετραϋδροκανναβινόλη (THC)].

Περαιτέρω και όσον αφορά στα υπαγόμενα στις διατάξεις του νόμου 4399/2016 επενδυτικά σχέδια, εκδόθηκε, βάσει σχετικής νομοθετικής εξουσιοδότησης, η ως άνω κοινή υπουργική απόφαση με την οποία καθορίστηκαν ειδικοί όροι, προϋποθέσεις, προδιαγραφές και περιορισμοί για την υπαγωγή σε καθεστώτα ενισχύσεων του νόμου 4399/2016 επενδυτικών σχεδίων του τομέα της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, όπως αυτός ορίζεται στο σημείο 10 του άρθρου 2 του καν (ΕΕ) 651/2014 της επιτροπής. Επισημαίνεται, δε, πως στο προοίμιο αυτής της απόφασης αναφέρεται και το Παράρτημα Ι της Συνθήκης όπου απαριθμούνται τόσο τα γεωργικά προϊόντα και δίδεται ο ορισμός τους.

Επομένως στην υπ' αριθμ. 108621/17.10.2016 κοινή Υπουργική απόφαση περιλαμβάνονται επιχειρηματικές δραστηριότητες των οποίων το αντικείμενο θεωρείται μεταποίηση γεωργικού

προϊόντος, όπως εν προκειμένω και της επεξεργασίας βιομηχανικής κάνναβης (άρθρο 2 παρ. 2 περ. κ).

II. Θεσμικό πλαίσιο για την καλλιέργεια και επεξεργασία της φαρμακευτικής κάνναβης.

α. Στο άρθρο 2^Α του νόμου 4139/2013 «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (Α' 74), όπως ισχύει, προβλέπεται η κατ' εξαίρεση έγκριση παραγωγή, κατοχή, αποθήκευση και επεξεργασία των ποικιλιών κάνναβης του είδους «Cannabis Sativa L περιεκτικότητας σε τετραϋδροκανναβινόλη (THC) άνω του 0,2%.

Η έγκριση εγκατάστασης και λειτουργίας παρέχεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υγείας, και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για το σύνολο των δραστηριοτήτων της παραγωγής και επεξεργασίας με αποκλειστικό σκοπό είτε την προμήθεια του κρατικού μονοπωλίου και την διάθεσή τους για ιατρικούς σκοπούς είτε την εξαγωγή τους.

Για την εξειδίκευση των θεμάτων που αφορούν την παραπάνω διαδικασία έχει εκδοθεί και η υπ' αριθμ. 51483/700/Φ.15/14.05.2018 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Υγείας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Στο άρθρο 1 της ως άνω κοινής απόφασης αναφέρεται πως «*Η έγκριση για την παραγωγή, κατοχή, μεταφορά, αποθήκευση, προμήθεια των πρώτων υλών και των ουσιών των ποικιλιών κάνναβης ... η παραγωγή, εισαγωγή και εμπορία πολλαπλασιαστικού υλικού, καθώς και η εγκατάσταση και λειτουργία μεταποιητικής μονάδας επεξεργασίας και παραγωγής τελικών προϊόντων φαρμακευτικής κάνναβης με αποκλειστικό σκοπό είτε την προμήθεια του κρατικού μονοπωλίου και την διάθεσή τους για ιατρικούς σκοπούς, είτε την εξαγωγή τους, χορηγείται ενιαία, υπό τους κάτωθι όρους... ».*

β. Σύμφωνα επομένως με την 51483/700/Φ.15/14.05.2018 κανονιστική απόφαση επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνο η δημιουργία καθετοποιημένων μονάδων, το παραγόμενο προϊόν αφορά αποκλειστικά και μόνο φαρμακευτική κάνναβη και ο κωδικός δραστηριότητας κατά ΚΑΔ είναι : **21.2** (Παράρτημα Ι, Ερωτηματολόγιο προς αδειοδοτούσα αρχή της ΚΥΑ 51483/700/Φ.15/14-5-2018). Αρμόδιος φορέας για την έγκριση λειτουργίας είναι η Δ/ση Αδειοδότησης της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Από τα στοιχεία αυτά τα οποία προσδιορίζουν την όλη διαδικασία καλλιέργειας και παραγωγής της φαρμακευτικής κάνναβης συνάγεται ότι οι μονάδες παραγωγής τελικών προϊόντων

φαρμακευτικής κάνναβης που δύναται σύμφωνα με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο να λάβουν άδεια λειτουργίας αφορούν βέβαια παραγωγή προϊόντων επεξεργασίας – μεταποίησης αλλά όχι της πρώτης μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και επομένως τα εν λόγω προϊόντα μπορούν να χαρακτηριστούν μη γεωργικά.

Συνεπώς και το αντίστοιχο τμήμα της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ήτοι της παραγωγής φαρμακευτικής κάνναβης, αν και δεν περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής της 108621/17.10.2016 κοινής υπουργικής απόφασης για την μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ωστόσο εμπίπτει στον τομέα της μεταποίησης και ως εκ τούτου δύναται να υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου 4399/2016 και στα καθεστώτα ενισχύσεων αυτού.

γ. Η προσέγγιση αυτή δεν επηρεάζει το χαρακτηρισμό του πρώτου, αναγκαίου σταδίου της παραγωγικής διαδικασίας, ήτοι την καλλιέργεια (σε θερμοκήπια) του φυτού *cannabis sativa*, η συναφή επιχειρηματική δραστηριότητα της οποίας κατατάσσεται στον ΚΑΔ **01.28** και εντάσσεται στον πρωτογενή τομέα.

Επομένως η ενότητα αυτή των επενδυτικών σχεδίων εμπίπτει στις διατάξεις της απόφασης 129229/24-11-2017 «Καθορισμός των ειδών επενδυτικών σχεδίων του τομέα πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), που μπορούν να υπαχθούν σε καθεστώτα ενισχύσεων του ν. 4399/2016 και των προδιαγραφών, πρόσθετων όρων, περιορισμών και προϋποθέσεων, καθώς και κάθε σχετικού θέματος για την παροχή των ενισχύσεων σε επενδυτικά σχέδια του τομέα αυτού» (Β' 4122/27-11-2017).

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα που αφορά την καλλιέργεια και παραγωγή της φαρμακευτικής κάνναβης όπως έχει προσδιορισθεί από το άρθρο 2^Α του νόμου 4139/2013 και εξειδικευθεί με την υπ' αριθμ. 51483/700/Φ.15/14.05.2018 κοινή απόφαση δύναται να ενταχθεί στα καθεστώτα κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου 4399/2016, κατά ένα τμήμα της να αποτελεί αντικείμενο της 129229/24-11-2017 απόφασης για τον πρωτογενή τομέα και το τμήμα που αφορά την παραγωγή του τελικού προϊόντος να περιλαμβάνεται όπως και λοιπά επενδυτικά σχέδια στο τομέα της μεταποίησης.

δ. Το εφαρμοστικό πλαίσιο ωστόσο των καθεστώτων του αναπτυξιακού νόμου 4399/2016 επιτρέπει την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων ενός κύριου τομέα δραστηριότητας και όχι πολλαπλών.

Επομένως για τα επενδυτικά σχέδια με αντικείμενο την καλλιέργεια και την παραγωγή κάνναβης,

- παρά το γεγονός ότι πρέπει να αφορούν καθετοποιημένες μονάδες που το πρώτο στάδιο τους να εμπίπτει στον ΚΑΔ 01.28 και το τελικό στάδιο στον ΚΑΔ 21.2,
- και παρά την αναγκαιότητα υποβολής οικονομοτεχνικής μελέτης και μελέτης βιωσιμότητας που θα πρέπει να αφορούν το σύνολο της καθετοποιημένης μονάδας,

οι επιχειρηματικοί φορείς θα πρέπει να τα υποβάλουν για την υπαγωγή των στα καθεστώτα του νόμου 4399/2016 εναλλακτικά, είτε στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής είτε στον τομέα της μεταποίησης, οπότε αντίστοιχα προσδιορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις υποβολής καθώς και ο τρόπος αλλά και η διαδικασία εξέτασης των.

Στην πρώτη περίπτωση πέραν της διασφάλισης της τήρησης των προϋποθέσεων και όρων που περιλαμβάνονται στην Υπουργική απόφαση – Προκήρυξη του έκαστου καθεστώτος και εν γένει στο θεσμικό πλαίσιο του νόμου 4399/2016, υπόκεινται και στις διατάξεις της ΚΥΑ 129229/24-11-2017 (Β' 4122/27-11-2017),

ενώ στην δεύτερη, θα πρέπει να τηρούνται οι ρυθμίσεις του νόμου 4399/2016, όπως εξειδικεύονται στα προκηρυσσόμενα καθεστώτα του (ελάχιστα κόστη, είδη επιλέξιμων δαπανών, αναγκαία δικαιολογητικά κ. αλ).

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Οργάνωσης,
Διοικητικής & Τεχνικής Υποστήριξης

Κ.Α.Α.
ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Πίνακας Αποδεκτών :

1. Υπουργείο Εσωτερικών (Μακεδονίας Θράκης)
Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων
2. Όλες οι Διευθύνσεις Αναπτυξιακού Προγραμματισμού των Περιφερειών της Χώρας

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού Ανάπτυξης & Επενδύσεων
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημόσιου & Ιδιωτικού Τομέα
3. Γραφείο Γενικού Διευθυντή Ιδιωτικών Επενδύσεων
4. Διεύθυνση Αναπτυξιακών Νόμων
Όλα τα Τμήματα